Valiokunnan mietintö VaVM 32/2018 vp─ HE 308/2018 vp

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä, verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3—5 momentin kumoamisesta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä, verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3—5 momentin kumoamisesta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta (HE 308/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:
- erityisasiantuntija Leena Aine, valtiovarainministeriö
- johtaja Sami Laaksonen, Verohallinto
- oikeusneuvos Mikko Pikkujämsä, korkein hallinto-oikeus
- verojohtaja Anita Isomaa-Myllymäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- verolakimies Mona Redsven, Finanssiala ry
- johtaja Ann-Mari Kemell, Keskuskauppakamari
- Senior Advisor Merja Raunio, Suomen Asianajajaliitto
- asiantuntija Kai Holkeri, Suomen Veroasiantuntijat ry
- johtava asiantuntija Maria Volanen, Teknologiateollisuus ry
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry
- apulaisprofessori Tomi Viitala, Aalto-yliopisto
- yliopisto-opettaja Mika Nissinen, Itä-Suomen yliopisto

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:
- ulkoministeriö
- oikeusministeriö
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Yrittäjät ry

Valmis
5.0

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- työ- ja elinkeinoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä. Lakia sovellettaisiin menettelyyn, joka käynnistyisi yksittäisen verovelvollisen hakemuksen johdosta ja jolla Euroopan unionin jäsenvaltiot pyrkisivät keskinäisin neuvotteluin ratkaisemaan kyseisen verosopimukseen liittyvän riita-asian. Asia saatettaisiin viime kädessä riippumattomien välimiesten käsiteltäväksi. Lakia sovellettaisiin soveltuvin osin myös silloin, kun Suomi ja toinen valtio käsittelisivät yksittäisen verovelvollisen verosopimukseen liittyvää verotusongelmaa verosopimuksen mukaisessa keskinäisessä sopimusmenettelyssä tai kun Suomi ja toinen Euroopan unionin jäsenvaltio käsittelisivät siirtohinnoittelua koskevaa asiaa kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevan yleissopimuksen mukaisessa menettelyssä.

Esityksessä ehdotetaan, että Verohallinto panisi täytäntöön toimivaltaisen viranomaisen keskinäisen sopimusmenettelyn perusteella antamat, kaksinkertaista verotusta koskevat ratkaisut. Muutos toteutettaisiin muuttamalla verotusta. Verotusmenettelystä annetun lain nykyiset säännökset, jotka liittyvät kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen keskinäisessä sopimusmenettelyssä, kumottaisiin.

Esityksellä saatettaisiin voimaan direktiivi, joka koskee veroriitojen ratkaisumekanismeja Euroopan unionissa. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla selvennettäisiin kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi annetun ratkaisun täytäntöönpanoa koskevaa oikeustilaa. Lisäksi tarkoituksena on parantaa verovelvollisen asemaa, koska palautettavalle verolle maksettava palautuskorko voitaisiin laskea muiden veroon liittyvien seuraamusten lisäksi toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanon yhteydessä kuten kansallisessa muutoksenhaussa. Verovelvollisen asemaa parantaisi myös se, että verotusta voitaisiin muuttaa ja määrättyä veronkorotusta palauttaa samassa suhteessa kuin verovelvollisen verovuoden verotettavaan tuloon tehtyä lisäystä alennettaisiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2019. Direktiivin mukaiseen menettelyyn liittyviä säännöksiä sovellettaisiin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen koskien 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkaneita verovuosia. Muilta osin säännöksiä sovellettaisiin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna.

Esityksen tarkoituksena on saattaa ns. *EU-riitadirektiivi*[1] osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämä tehtäisiin säätämällä uusi laki kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä. Se sisää kattavat menettelytavat, joita noudatettaisiin direktiivin mukaisessa riidanratkaisumenettelyssä. Osaa

säännöksistä voitaisiin soveltaa lisäksi soveltuvin osin myös verosopimusten mukaisessa keskinäisessä sopimusmenettelyssä tai ns. *EU-arbitraatiosopimuksen*[2] mukaisessa menettelyssä.

Uusi laki sisältää myös uudet, veroriidassa saavutetun ratkaisun täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Oikaisu tehtäisiin muuttamalla verotusta yleisten menettelysäännösten perusteella. Nykyisestä huojennusmenettelystä luovuttaisiin vastaavasti.

Muutokset on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 30.6.2019.

Valiokunnan yleisarvio

Valiokunta pitää direktiiviä ja sen kansalliseksi voimaansaattamiseksi ehdotettua uutta lakia selvänä edistysaskeleena kansainvälisten veroriitojen käsittelyssä. Ne tarjoavat nykyistä kattavammat keinot asian ratkaisemiseksi silloin, kun kysymys on samaan tuloon kohdistuvasta kahdenkertaisesta verotuksesta. Saavutetun ratkaisun kansallinen täytäntöönpano tapahtuisi sekin vastedes nykyistä tehokkaammin. Muutos edistäisi myös verotuksen johdonmukaisuutta, kun yrityksen tappiollisuus, mahdollinen veronkorotus sekä muut seuraamusmaksut voitaisiin ottaa ensi kertaa huomioon. Palautettavalle erälle voitaisiin maksaa myös palautuskorkoa.

Riitadirektiivin soveltamisala on myös nykyisin käytössä olevia sopimuspohjaisia mekanismeja laajempi. Se koskee myös luonnollisia henkilöitä eikä sisällä rajoituksia sen suhteen, mitä verosopimuksen artikloita riitojenratkaisua koskevassa menettelyssä voidaan käsitellä. Tässä suhteessa se eroaa EU-arbitraatioyleissopimuksesta, joka koskee vain yritysten välisiä siirtohinnoitteluky-symyksiä. Verosopimuksissa taas ei ole otettu yleisesti käyttöön OECD:n malliverosopimukseen nykyisin sisältyvää välimiesmenettelyä koskevaa lauseketta. — Uuden direktiivin pakkosovittelu korvaa myös näitä puutteita.

Uusi direktiivi tulee sovellettavaksi nykyisten muiden sopimuspohjaisten menettelyiden ohella. Sääntelykokonaisuus on kuitenkin joustava siinä mielessä, että verovelvollinen voi edelleen valita etenemistavan, jonka katsoo edistävän parhaiten asiaansa. Riitadirektiivin mukainen menettely päättää kuitenkin mahdolliset käynnissä olevat muut samaa asiaa koskevat keskinäiset sopimusmenettelyt, mitä voidaan pitää hallinnollisen tehokkuuden kannalta perusteltuna. Valiokunta pitää niin ikään tarkoituksenmukaisena sitä, että riitadirektiivin mukainen menettely keskeytyy — muttei esty — kunnes kansallisessa muutoksenhaussa on saavutettu lopullinen ratkaisu.

Suomi on allekirjoittanut lisäksi OECD:n BEPS-hankkeeseen perustuvan monenkeskisen yleissopimuksen eli ns. *multi-instrumentin*[3], jota koskeva esitys on niin ikään eduskunnan käsiteltävänä (HE 307/2018 vp). Sen hyväksymällä valtiot voivat saattaa muutokset osaksi verosopimusverkostoaan yhdellä allekirjoituksella ja kansallisella hyväksymismenettelyllä.

---

1 Neuvoston direktiivi (EU) 2017/1852 veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa, annettu 10.10.2017

2 Yleissopimus kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä (90/436/ETY), joka on voimassa EU:n jäsenvaltioiden välillä

3 Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting, jonka Suomi allekirjoitti ensimmäisessä allekirjoitustilaisuudessa 7.6.2017

Multi-instrumentti sisältää sekin pakollista välimiesmenettelyä koskevan osan. Se ei kuulu kuitenkaan sopimuksen minimistandardiin vaan on valtioiden vapaasti valittavissa oleva sopimuksen osa. Myös sen tarkoituksena on tehostaa ratkaisumenettelyä valtioiden välisissä verokiistoissa. Sopimus kattaa jo nyt yli 80 valtiota, joista välimiesmenettelyn valinneita on toistaiseksi vajaat 30[4], Suomi muiden joukossa.

Valiokunta pitää kehitystä kaikkiaan myönteisenä, koska kaksinkertaisen verotuksen tilanteita voidaan ratkoa vastaisuudessa nykyistä tehokkaammin. Direktiivin johdanto-osassa on todettu muun ohella, että jäsenvaltioiden erimielisyydet sopimustulkinnoista voivat aiheuttaa vakavia verotuksellisia esteitä rajojen yli toimiville yrityksille. Lisäksi ne aiheuttavat yrityksille liiallista verorasitusta ja haittaavat talouden toimintaa. Uudistukset ovat siksi tarpeen.

Valiokunta yhtyy niin ikään näkemykseen, jonka mukaan riita-asioiden tapausmäärät tulevat todennäköisesti kasvamaan. Tämä johtuu paitsi parantuneista keinoista myös siitä, että valtiot pitävät kiinni verotusoikeudestaan entistä hanakammin. Suurimmat ongelmat kohdistuvat yleensä isoihin monikansallisiin yrityksiin ja tapauksiin, joissa fiskaalinen intressi on usein suuri. Yhteiset sopimuspohjaiset menettelytavat ovat tämän vuoksi erityisen tarpeen.

Esitykseen on suhtauduttu myönteisesti myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Keskustelussa on noussut kuitenkin esiin joitakin huomioita, joita on aiheellista tarkastella vielä erikseen. Niitä ovat eräät riita-direktiivin ja kansallisen muutoksenhaun väliseen suhteeseen liittyvät näkökohdat, pakkosovitteluvaiheesta pois rajattavat tapaukset sekä lain soveltamisajan aientamista koskevat vaatimukset. Esityksen vaikeaselkoisuus antaa sekin aihetta joihinkin huomioihin. Valiokunta käsittelee näitä näkökohtia lyhyesti seuraavassa.

Joitakin säännöksiä on lisäksi aiheellista tarkentaa puhtaasti epäselvyyksien välttämiseksi. Niihin kohdistuvia muutosehdotuksia on perusteltu vain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Valiokunnalla ei ole huomautettavaa esitykseen muulta osin.

Eräitä yksittäiskysymyksiä

Valiokunta pitää uuteen lakiin ehdotettuja säännöksiä yleisesti tarkoituksenmukaisina ja perusteltuina. Käytännön kokemus EU-arbitraatiosopimuksesta on osoittanut lisäksi, että tapauksista pystytään neuvottelemaan ja poistamaan kaksinkertainen verotus. Myönteistä on myös se, että pakkosovitteluvaiheeseen on jouduttu vain ani harvoin.

Riita-direktiivin ja kansallisen muutoksenhaun välinen suhde. Esityksessä on päädytty säilyttämään nykytilaa vastaava malli, jossa neuvottelumenettelyyn voi hakeutua vielä kansallisen muutoksenhaun jälkeen. Suomen toimivaltainen viranomainen voisi siten myös jatkossa poiketa kansallisessa muutoksenhaussa omaksutusta lopputuloksesta.

Tämä muutos tehtiin lausuntokierroksen jälkeen, ja sitä on pidetty yleisesti perusteltuna ja tärkeänä. Jos valinta etenemistavasta pitäisi tehdä jo alkuvaiheessa, se edellyttäisi vahvaa asiantunte-

4 Hallituksen esityksen perusteluissa olevat luvut kuvaavat tilannetta 1.10.2018.

musta. Lisäksi se ohjaisi tapauksia mitä ilmeisimmin suoraan kansainväliseen neuvottelumenettelyyn. Se taas heikentäisi verotuksen tuomioistuinkontrollia ja estäisi vero-oikeutta kehittymästä soveltamiskäytännön kautta. Valiokunta pitää näitä näkemyksiä merkittävinä. Kysymys on ennen muuta verovelvollisten oikeusturvasta ja verotuksen ennustettavuudesta.

Uuden lain määräaikojen laskennassa on otettu huomioon myös se, että kansainvälinen neuvottelumenettely odottaa mahdollisen kansallisen muutoksenhaun lopullista päätöstä. Prosesseja ei siis käydä yleensä yhtä aikaa, mikä on sinänsä tarkoituksenmukaista.

Esityksessä ei ole otettu kuitenkaan huomioon Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön mahdollisesti vireille panemia valituksia. Ne eivät nimittäin keskeyttäisi kansainvälistä neuvottelumenettelyä. Sääntelyssä tulisi ottaa siksi huomioon tilanne, jossa riita-asia on ratkaistu neuvotteluteitse mutta veronsaajan valitus on yhä vireillä. Koska muutoksenhakuintressiä ei enää ole, tällaisen valituksen tulisi raueta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa tarkennusta 8 §:n 4 momenttiin, 10 §:n 1 momenttiin ja 16 §:n 4 momenttiin.

Menettelystä pois rajattavat tapaukset. Esityksessä on käytetty hyväksi direktiivin sallimaa mahdollisuutta rajata joitakin tapauksia viimeisen menettelyvaiheen ulkopuolelle. Silloin ei siis olisi velvollisuutta perustaa riidanratkaisutoimikuntaa.

Osa perusteista on prosessuaalisen luonteisia tai muuten kiistattomia, eikä niihin ole ollut huomautettavaa valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Osaa rajauksista on pidetty sen sijaan direktiivin vastaisina tai muutoin perusteettomina. Ne koskevat tilanteita, joissa verotuspäätökseen on sovellettu säännöksessä yksilöityjä, veron välttämisen estämiseksi säädettyjä lainkohtia. Näitä ovat mm. veronkertoa, peiteltyä osingonjakoa tai väliyhteisöjen verotusta koskevat säännökset.

Valiokunta katsoo, etteivät huomautukset anna aihetta muutoksiin yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvattua täsmennystä lukuun ottamatta. Direktiivin edut on tarkoitettu tilanteisiin, joissa on kysymys puhtaasti verosopimuksen soveltamistilanteista ilman, että tapaukseen liittyy veron välttelyyn tai veropetokseen liittyviä seikkoja. Lisäksi verosopimusten tavoitteena on — muun ohella — myös estää veronkiertoa. Nykyisinkään ei siis olisi takeita siitä, että kaksinkertainen verotus poistettaisiin, jos tapauksessa olisi kysymys veron välttelystä. Valtiovarainministeriö on todennut lisäksi, ettei Suomen näkemykseen ole ollut huomautettavaa direktiivin EU-käsittelyssä.

Näiden näkökohtien lisäksi on syytä olettaa, kuten esityksessä, että tapaukset olisivat melko harvinaisia. Niissä tulisi olla sovellettu siis sekä mainittuja lainkohtia että verosopimusta tai EU-arbitraatiosopimusta. Poikkeusta sovellettaisiin lisäksi vain riitadirektiivin mukaiseen menettelyyn. Verosopimuksen tai EU-arbitraatiosopimuksen mukaisessa riidanratkaisumenettelyssä noudatettaisiin siten näihin sopimuksiin sisältyviä edellytyksiä.

Asian arvioinnissa on syytä huomata myös, että rajaukset koskevat vain kotimaisen lain soveltamistilanteita. Se seikka, että toinen valtio on soveltanut vastaavia säännöksiä, ei siis vaikuttaisi meidän kansalliseen tulkintaamme menettelyn edellytyksistä.

Soveltamissäännös. Asiantuntijakuulemisessa on katsottu, että uusi riitojenratkaisumenettely on rajattu tarpeettomasti vasta 1.1.2018 tai sen jälkeen alkaneisiin verovuosiin.

Valiokunta puoltaa kuitenkin ratkaisua. Se sallii tarkoituksenmukaisen jouston, koska toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia yhdessä myös tätä aiempaa verovuotta koskevan tapauksen käsittelystä.

Esityksen selkeys. Asian käsittelyn yhteydessä on todettu yleisesti, että direktiivi on rakenteeltaan monimutkainen ja yksityiskohtainen. Lisäksi komissio seuraa tarkasti kansallista täytäntöönpanoa. Tämä on johtanut huomattavan raskassisältöisiin säännöksiin ja säännösperusteluihin. Asian käsittelylle käytettävissä oleva aika on sekin ollut melko niukka. Valiokunnan muutosehdotukset kohdistuvat siksi vain välttämättömiksi katsottuihin seikkoihin. Jotta uusia menettelytapoja olisi helppo soveltaa myös käytännössä, Verohallinnon tulisi ohjeistaa myös niistä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. lakiehdotus

4 §. Hakemuksen käsittely. Pykälä koskee hakemuksen käsittelyä. Sen 1 momentissa käytetty käsite hakija tulisi korvata johdonmukaisuuden vuoksi ilmaisulla hakemuksen tekijä.

8 §. Toimivaltaisen viranomaisen yksipuolinen päätös. Otsikkoa tulisi täydentää siten, että se koskee toimivaltaisen viranomaisen yksipuolista päätöstä asian ratkaisemisesta. Se kuvaa silloin säännöksen sisältöä ehdotettua tarkemmin.

Pykälän 4 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksillä viranomaisen yksipuolinen päätös muodostuu sitovaksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi. Asianomaisen henkilön tulee hyväksyä päätös määräajassa ja ilmoittaa luopuvansa oikeudestaan kaikkiin muihin muutoksenhakuihin. Mahdollisesti aloitetut muutoksenhakutoimet on niin ikään lopetettava.

Säännöstä tulisi täydentää siten, että siinä otettaisiin huomioon myös mahdollisesti vireillä oleva veronsaajatahon valitus. Koska asia on ratkaistu toimivaltaisen viranomaisen tekemällä ja verovelvollisen hyväksymällä yksipuolisella päätöksellä, muutoksenhakuintressiä ei enää ole. Momenttiin tulisi lisätä sen vuoksi toteamus, jonka mukaan samaa asiaa koskeva Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön vireillä oleva muutoksenhaku raukeaa toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen johdosta.

10 §. Keskinäisen neuvottelumenettelyn johdosta annettu päätös. Pykälä koskee keskinäisen neuvottelumenettelyn johdosta annettua päätöstä. Kysymys on 8 pykälän lailla tilanteesta, jossa asia on ratkaistu viranomaismenettelyllä. Säännöstä tulisi täydentää siksi vastaavalla tavalla kuin edellä on todettu 8 §:n 4 momentista.

11 §. Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamiseksi. Pykälä koskee pyyntöä riidanratkaisutoimikunnan perustamiseksi. Sen 2 momentissa säädetään lisäksi eräistä lisäedellytyksistä, jotka kohdistuvat vain 1 momentin 1 kohtaan. Momentissa olevaa viittausta tulisi tarkentaa tältä osin.

Pykälän 4 momentissa säädetään tilanteista, joissa ei ole velvollisuutta perustaa riidanratkaisutoimikuntaa. Näitä ovat momentin 2 kohdan mukaan tapaukset, joissa on sovellettu verosopimuksen tai EU-arbitraatiosopimuksen ohella mm. veronkiertoa tai peiteltyä osinkoa koskevia säännöksiä. Jotta tämä tarkoitus olisi selvä, säännöksessä käytetty ilmaisu on kyse on perusteltua muuttaa muotoon on sovellettu. Yksittäisessä verotuspäätöksessä tulee siis olla sovellettu verosopimuksen ohella jotakin kohdassa mainittua lainkohtaa. Keskeisiä ovat tällöin ne säännökset ja lainkohdat, joihin verotuspäätös on perustettu.

15 §. Riidanratkaisutoimikunnan päätös ja lausunto. Momentissa oleva kirjoitusvirhe tulisi oikaista siten, että riidanratkaisutoimikunta voi pidentää lausunnon määräaikaa säännöksessä tarkoitetuin tavoin.

16 §. Riidanratkaisutoimikunnan johdosta annettu lopullinen päätös. Pykälä koskee riidanratkaisutoimikunnan lausunnon johdosta annettua lopullista päätöstä. Otsikkoon on syytä lisätä sana lausunto, joka on jäänyt epähuomiossa pois.

Pykälän 4 momentissa on kysymys tilanteesta, jossa toimivaltaisten viranomaisten päätös tulee sitovaksi. Koska asia on jo ratkaistu, mahdollisen vireillä olevan muutoksenhaun tulisi raueta. Säännöstä tulisi täydentää siksi vastaavalla tavalla kuin edellä 8 §:n 4 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa.

Pykälän 5 momentti koskee lopullisen päätöksen julkaisemisen edellytyksiä ja päätöksestä mahdollisesti laadittavan tiivistelmän sisältöä. Lisäksi siinä säädetään asianomaisen henkilön oikeudesta pyytää julkaistavia tietoja rajattaviksi liikesalaisuuden tms. perusteella ennen julkaisua. Säännöstä tulisi tarkentaa siltä osin kuin se koskee komissiolle annettavia tietoja. Ne koskevat julkaistaviksi tarkoitettuja tietoja, kuten yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee.

17 §. Luonnollisia henkilöitä ja pienyrityksiä koskevat erityisäännökset. Pykälä sisältää luonnollisia henkilöitä ja pienyrityksiä koskevia erityissäännöksiä.

Direktiivin tarkoituksena on keventää sääntelyä siten, että asianomainen henkilö voisi toimittaa tiedot vain oman kotipaikkansa toimivaltaiselle viranomaiselle. Jotta säännös olisi selvä, sitä tulisi tarkentaa niin, ettei tällöin tarvitsisi noudattaa, mitä tietojen toimittamisesta kunkin valtion toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään momentissa mainituissa lainkohdissa.

18 §. Salassapito. Pykälässä säädetään salassapidosta, joka koskee mm. käsiteltäviä asioita ja tietoja sekä viranomaisten ja riidanratkaisutoimikunnan jäsenten salassapitovelvollisuutta. Säännöksessä määrätään myös rangaistuksesta, jos salassapitovelvollisuutta rikotaan.

Esityksen yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee, että säännöstä sovelletaan EU-riitojenratkaisumenettelyn ohella myös verosopimusmenettelyyn ja EU-arbitraatiosopimuksen mukaiseen menettelyyn. Pykälän 3 momentissa tarkoitetaan siten myös niiden vastaavia menettelyvaiheita eli keskinäistä sopimusmenettelyä, neuvoa-antavaa toimikuntaa ja välimiespaneelia. Jotta momentissa oleva viittaus edellä oleviin menettelyihin ei aiheuttaisi epäselvyyttä, se tulisi korvata ilmaisulla tässä momentissa tarkoitetut riidanratkaisumenettelyt.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että rangaistussäännöksen kirjoitustapa muutetaan rikosoikeudessa yleisesti käytettyyn muotoon. Samoin momentin viimeisen virkkeen sana ja tulisi korvata sanalla tai.

20 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetään muutoksenhakuoikeudesta.

Säännöksen 1 momentti koskee tilannetta, jossa kaikki toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet 6 §:n perusteella hylkäävän päätöksen hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta. Asianomainen henkilö voi hakea silloin muutosta Suomen toimivaltaisen viranomaisen päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölaissa säädetyin tavoin.

Säännöksestä ei ilmene kuitenkaan, mistä valitusaika alkaa. Tämän selventämiseksi säännöstä tulisi tarkentaa siten, että valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun kaikki asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet hylkäävän päätöksen.

Pykälän 2 momentissa säädetään valitusluvasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen laissa tarkoitetuista ns. viivästysvalituksista. Sanamuotoa tulisi täsmentää siten, että asianomainen henkilö saa hakea muutosta, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valiokunta ehdottaa niin ikään sanonnallista täsmennystä 4 momenttiin. Siten edellä 8 §:ssä tarkoitettuun toimivaltaisen viranomaisen yksipuoliseen päätökseen asian ratkaisemisesta ja 10 tai 16 §:ssä tarkoitettuun toimivaltaisten viranomaisten päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 308/2018 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 308/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomen ja toisen valtion tai toisten valtioiden välisiin asioihin, jotka koskevat näiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyjen sopimusten tai kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä tehdyn yleissopimuksen (90/436/ETY) tulkinta- ja soveltamiserimielisyyttä (*riita-asia*).

Lakia sovelletaan Suomen ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä olevaa riita-asiaa koskevaan menettelyyn, joka perustuu veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa annettuun neuvoston direktiiviin EU 2017/1852 (*EU-riitojenratkaisumenettely*).

Tämän lain 3 §:ää, 8 §:n 1 ja 3—6 momenttia, 10 §:ää, 16 §:n 4, 6 ja 7 momenttia, 18 §:ää, 19 §:n 3 momenttia sekä 20 §:n 2—4 momenttia sovelletaan soveltuvin osin riita-asiaa koskevaan menettelyyn, joka perustuu tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyyn sopimukseen (*verosopimusmenettely*) tai 1 momentissa mainittuun yleissopimukseen (*EU-arbitraatiosopimusmenettely*).

Mitä tässä laissa säädetään valtiota koskien, sovelletaan myös lainkäyttöalueeseen.

2 §

Hakemus

Henkilön, jonka verotuksellinen asuinpaikka on Suomessa tai toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja jonka verotukseen tulkinta- tai soveltamisongelma välittömästi vaikuttaa (*asianomainen henkilö*), on tehtävä hakemus toimivaltaiselle viranomaiselle EU-riitojenratkaisumenettelyn käynnistymiseksi. Toimivaltaisesta viranomaisesta Suomessa sovelletaan, mitä verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 88 §:ssä säädetään toimivaltaisesta viranomaisesta.

Hakemus on toimitettava samanaikaisesti ja samansisältöisenä jokaiselle riita-asiaan liittyvän valtion toimivaltaiselle viranomaiselle (*asianomainen toimivaltainen viranomainen*) kolmen

vuoden kuluessa siitä, kun asianomainen henkilö otti vastaan ensimmäisen ilmoituksen riita-asiaan johtaneesta tai johtavasta toimesta.

Hakemuksen vastaanottaminen päättää muut menettelyt, jotka riita-asiassa on 1 §:ssä tarkoitetun sopimuksen nojalla vireillä.

3 §

Hakemuksen sisältö

Edellä 2 §:ssä tarkoitetussa hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

1) hakemuksen perusteena oleva 1 §:ssä tarkoitettu menettely;

2) tiedot hakemukseen liittyvistä valtioista;

3) asianomaisen henkilön ja mahdollisten muiden asianomaisten henkilöiden yksilöintitiedot;

4) kyseessä olevat verovuodet;

5) asian tosiseikat ja olosuhteet, riitaan johtaneiden toimien luonne, päivämäärä ja rahamäärät sekä jäljennökset niitä koskevista asiakirjoista;

6) viittaus sovellettaviin kansallisiin sääntöihin ja sovellettavaan 1 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen;

7) seuraavat selvitykset ja jäljennökset niiden perusteena olevista asiakirjoista:

a) selvitys siitä, että kyseessä on riita-asia;

b) yksityiskohtaiset tiedot riita-asiaa koskevista muutoksenhauista, oikeudenkäynneistä ja päätöksistä;

c) sitoumus vastata mahdollisimman kattavasti ja nopeasti kaikkiin asianmukaisiin toimivaltaisen viranomaisen esittämiin pyyntöihin ja toimittaa kaikki toimivaltaisten viranomaisten pyytämät asiakirjat;

d) jäljennös lopullista veromäärää koskevasta päätöksestä ja tarvittaessa jäljennös muista riita-asiaa koskevista veroviranomaisten antamista asiakirjoista;

e) tiedot muista riita-asiaa koskevista 1 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mukaisista menettelyistä ja asianomaisen henkilön sitoumus noudattaa 2 §:n 3 momentin säännöksiä;

8) toimivaltaisten viranomaisten mahdollisesti pyytämät erityiset lisätiedot, joiden katsotaan olevan tarpeen asiasisällön arviointia varten.

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita hakemuksen sisällöstä ja toimittamistavasta.

4 §

Hakemuksen käsittely

Toimivaltaisen viranomaisen on kahden kuukauden kuluessa 2 §:ssä tarkoitetun hakemuksen vastaanottamisesta ilmoitettava tästä hakemuksen tekijälle.

Asianomaisen henkilön on toimitettava 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetut tiedot kolmen kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta edellyttäen, että niitä on pyydetty kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Asianomaisen henkilön on lähetettävä samanaikaisesti tässä momentissa tarkoitetut toimitetut tiedot myös muiden asianomaisten valtioiden toimivaltaisille viranomaisille. Toimivaltaisen viranomaisen tämän momentin nojalla saamiin

tietoihin sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) säädetään.

Toimivaltainen viranomainen saa pyytää asianomaiselta henkilöltä tarpeellisia tietoja EU-riitojenratkaisumenettelyn kuluessa 2 momentissa lisätietopyynnön esittämiselle säädetyn määräajan jälkeen.

Tarkempia säännöksiä hakemuksen käsittelyyn liittyvästä toimivaltaisen viranomaisen noudattamasta menettelystä toisen valtion toimivaltaiseen viranomaiseen nähden annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Hakemusta koskeva päätös

Toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös hakemuksen hyväksymisestä 9 §:ssä tarkoitettuun keskinäiseen neuvottelumenettelyyn kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta sen mukaan, kumpi ajankohdista on myöhempi. Jos asianomainen henkilö on käyttänyt asiassa oikeuttaan asianomaisen valtion tai valtioiden kansallisen lainsäädännön mukaiseen muutoksenhakuun, edellä mainittu kuuden kuukauden määräaika myöhentyy alkamaan kuitenkin vasta päivästä, jona kansallisen muutoksenhaun johdosta annetusta päätöksestä on tullut lopullinen tai jona kansallinen muutoksenhaku on muuten saatettu lopullisesti päätökseen taikka jona se on keskeytetty.

Toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava päätöksestään viipymättä asianomaiselle henkilölle ja kaikkien muiden asianomaisten valtioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Toimivaltaisen viranomaisen on katsottava ottaneen hakemuksen käsiteltäväkseen myös, jos se ei ole tehnyt päätöstä hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

6 §

Hakemuksen hylkääminen

Peruste 2 §:ssä tarkoitetun hakemuksen hylkäämiselle on, jos:

1) hakemus ei täytä 3 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä tai mainitun momentin 8 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei ole toimitettu 4 §:n 2 momentin säädetyssä määräajassa toimivaltaiselle viranomaiselle;

2) kyseessä ei ole riita-asia; tai

3) hakemusta ei ole tehty 2 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asianomaiselle henkilölle yleiset syyt hakemuksen hylkäämiselle ilmoittaessaan asiasta 5 §:n 2 momentin mukaisesti.

7 §

Hakemuksen peruuttaminen ja riita-asian raukeaminen

Jos asianomainen henkilö haluaa peruuttaa hakemuksensa, sen on tehtävä kirjallinen peruutusilmoitus samanaikaisesti kaikille toimivaltaisille viranomaisille. EU-riitojenratkaisumenettely päättyy välittömästi tällaiseen ilmoitukseen.

Riita-asian raukeaminen päättää EU-riitojenratkaisumenettelyn välittömästi. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava viipymättä asiasta ja siihen vaikuttaneista yleisistä syistä asianomaiselle henkilölle.

Tarkempia säännöksiä hakemuksen peruuttamiseen liittyvästä toimivaltaisen viranomaisen noudattamasta menettelystä toisen valtion toimivaltaiseen viranomaiseen nähden annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Toimivaltaisen viranomaisen yksipuolinen päätös asian ratkaisemisesta

Toimivaltainen viranomainen voi ratkaista riita-asian yksipuolisesti ilman muiden asianomaisten valtioiden toimivaltaisten viranomaisten osallistumista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös on tehtävä 5 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

Toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava päätöksestään asianomaiselle henkilölle ja muiden asianomaisten valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, minkä jälkeen tämän lain mukainen riitojenratkaisumenettely on päätettävä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös on sitova, jos asianomainen henkilö hyväksyy päätöksen ja 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisen viranomaisen päätös on annettu tiedoksi, ilmoittaa luopuvansa oikeudesta kaikkiin muihin muutoksenhakuihin. Jos tällaisia muita muutoksenhakuja koskevat menettelyt on jo aloitettu, päätöksestä tulee sitova ja täytäntöönpanokelpoinen vasta, kun asianomainen henkilö on todistetusti 60 päivän kuluessa ilmoittanut toimivaltaiselle viranomaiselle ryhtyneensä toimiin kyseisten menettelyjen päättämiseksi. Samaa asiaa koskeva Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön vireillä oleva muutoksenhaku raukeaa toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen johdosta.

Jos toimivaltaisen viranomaisen päätös on 4 momentissa tarkoitetulla tavalla sitova, sen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutetaan noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 40 ja 41 §:ssä säädetään. Tässä momentissa tarkoitetut muutokset verotukseen tehdään, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuvat.

Jos 5 momentissa tarkoitettua muutosta verotukseen ei ole tehty kyseisessä momentissa säädettyjen edellytysten vallitessa ilman aiheetonta viivytystä, asianomainen henkilö voi hakemuksella saattaa asian hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

9 §

Keskinäinen neuvottelumenettely

Jos 2 §:ssä tarkoitettu hakemus on otettu käsiteltäväksi, toimivaltaisten viranomaisten on pyrittävä neuvotteluin ratkaisemaan asia kahden vuoden kuluessa viimeisimmästä asianomaisten valtioiden ilmoituksesta, joka koskee päätöstä ottaa asia käsiteltäväksi. Kahden vuoden määräaika voi pidentyä enintään yhdellä vuodella, jos jokin toimivaltainen viranomainen kirjallisin perusteluin pyytää sitä kaikilta muilta asianomaisilta toimivaltaisilta viranomaisilta.

Jos asianomainen henkilö on käyttänyt asiassa oikeuttaan asianomaisen valtion tai valtioiden kansallisen lainsäädännön mukaiseen muutoksenhakuun, 1 momentin mukainen neuvotteluiden määräaika myöhentyy alkamaan päivästä, jona kansallisen muutoksenhaun johdosta annetusta päätöksestä on tullut lopullinen tai jona kansallinen muutoksenhaku on muuten saatettu lopullisesti päätökseen taikka jona se on keskeytetty.

Jos toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse sopimukseen asiassa 1 ja 2 momentissa säädetyssä määräajassa, asiasta on ilmoitettava asianomaiselle henkilölle. Ilmoitukseen on liitettävä yleiset syyt, joiden johdosta sopimusta ei ole syntynyt.

10 §

Keskinäisen neuvottelumenettelyn johdosta annettu päätös

Toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava 9 §:ssä tarkoitettua ratkaisua koskevasta päätöksestä asianomaiselle henkilölle. Päätös on sitova, jos asianomainen henkilö hyväksyy sen ja 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten ratkaisu on annettu tiedoksi, ilmoittaa luopuvansa oikeudesta kaikkiin muihin muutoksenhakuihin. Jos tällaisia muita muutoksenhakuja koskevat menettelyt on jo aloitettu, päätöksestä tulee sitova ja täytäntöönpanokelpoinen vasta, kun asianomainen henkilö on todistetusti 60 päivän kuluessa ilmoittanut toimivaltaisille viranomaisille ryhtyneensä toimiin kyseisten menettelyjen päättämiseksi. Samaa asiaa koskeva Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön vireillä oleva muutoksenhaku raukeaa toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen johdosta.

Jos toimivaltaisten viranomaisten päätös on 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sitova, sen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutetaan noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Tässä momentissa tarkoitetut muutokset verotukseen tehdään, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuvat.

Jos 2 momentissa tarkoitettua muutosta verotukseen ei ole tehty kyseisessä momentissa säädettyjen edellytysten vallitessa ilman aiheetonta viivytystä, asianomainen henkilö voi hakemuksella saattaa asian hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

11 §

Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamiseksi

Riita-asiaa käsittelemään on asianomaisen henkilön toimivaltaisille viranomaisille esittämästä pyynnöstä perustettava neuvoa-antava toimikunta (*riidanratkaisutoimikunta*), jos:

1) asianomaisen henkilön tekemän hakemuksen on 6 §:n nojalla hylännyt vähintään yksi toimivaltaisista viranomaisista mutta eivät ne kaikki; tai

2) toimivaltaiset viranomaiset eivät ole 9 §:ssä säädetyssä määräajassa päässeet keskinäisessä neuvottelumenettelyssä sopimukseen riita-asian ratkaisusta.

Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta 1 momentin 1 kohdan nojalla voidaan tehdä ainoastaan, jos 6 §:ssä tarkoitettuun hylkäämiseen ei saa asianomaisten valtioiden sovellettavien kansallisten säännösten mukaan hakea muutosta, sitä koskeva muutoksenhaku ei ole vireillä, muutoksenhakuaikaa ei ole jäljellä tai asianomainen henkilö on luopunut muutoksenhakuoikeudestaan. Pyynnön on sisällettävä näitä seikkoja koskeva vakuutus.

Muutoksenhaun johdosta annettu päätös otetaan huomioon 1 momentin 1 kohtaa sovellettaessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua velvoitetta perustaa riidanratkaisutoimikuntaa ei kuitenkaan ole, jos:

1) 6 §:n nojalla tehty hylkäämispäätös on pysytetty muutoksenhakumenettelyssä Suomessa tai toisen valtion muutoksenhakumenettelyssä, jossa annetusta päätöksestä ei kyseisessä valtiossa ole mahdollista poiketa;

2) tapauksessa on sovellettu sekä 1 §:ssä tarkoitettua verosopimusta tai kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä tehtyä yleissopimusta (90/436/ETY) ~~soveltamisesta~~ että verotusmenettelystä annetun lain 27—30 §:ää, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a §:n 8 momenttia tai 52 h §:ää, ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annettua lakia (1217/1994) tai rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—4 §:ää ~~soveltamisesta~~; tai

3) riita-asia ei koske kaksinkertaista verotusta.

Tämän lain mukainen menettely keskeytyy, kunnes 4 momentin 2 kohdassa mainittujen säännösten ja määräysten soveltamista koskevassa asiassa on lainvoimainen päätös.

Edellä 4 momentin 3 kohdassa kaksinkertaisella verotuksella tarkoitetaan 1 §:ssä tarkoitetun verosopimuksen tai kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä tehdyn yleissopimuksen (90/436/ETY) soveltamisalaan kuuluvien verojen määräämistä samasta verotettavasta tulosta tai pääomasta kahdessa tai useammassa valtiossa, jos siitä seuraa joko lisääntynyttä veroa, verovelvollisuuksien lisääntymistä tai sellaisten tappioiden peruuntuminen tai aleneminen, joita voitaisiin käyttää verotettavan tulon kuittaamiseen.

Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta on tehtävä 50 päivän kuluessa päivästä, jona 6 §:n 2 momentin tai 9 §:n 3 momentin mukainen ilmoitus vastaanotetaan, tai 50 päivän kuluessa päivästä, jona tämän lain 6 §:n päätöstä koskevassa muutoksenhaussa on annettu lainvoimainen päätös.

12 §

Riidanratkaisutoimikunnan perustaminen

Riidanratkaisutoimikuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja kunkin asianomaisen valtion valitsema riippumaton ja pätevä henkilö tai enintään kaksi henkilöä sekä näiden varajäsen tai varajäsenet luettelosta (*riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelo*). Riidanratkaisutoimikunnan kokoonpanoon kuuluvat myös asianomaisten valtioiden toimivaltaisten viranomaisten edustaja tai enin-

tään kaksi edustajaa. Riidanratkaisutoimikunnan on valittava puheenjohtaja, jonka on oltava tuomari, ellei toimikunta ole toisin päättänyt.

Riidanratkaisutoimikunta on perustettava 120 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen henkilö on tehnyt 11 §:n ja vastaavissa asianomaisissa ulkomaisissa säännöksissä säädetyt edellytykset täyttävän pyynnön. Perustamisen jälkeen riidanratkaisutoimikunnan puheenjohtajan on viipymättä ilmoitettava perustamisesta asianomaiselle henkilölle.

Asianomaisen henkilön vaatimus, joka koskee Suomessa tapahtunutta 1 momentissa tarkoitetun riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittavien henkilöiden nimittämisvelvoitteen laiminlyöntiä, käsitellään hallintoriitana hallinto-oikeudessa noudattaen välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) säännöksiä välimiehen nimeämisestä tuomioistuimen määräämänä. Vaatimus voidaan esittää 2 momentin riidanratkaisutoimikunnan asettamiselle säädetyn määräajan päätyttyä ja se on esitettävä 30 päivän kuluessa edellä tarkoitetun määräajan päättymisestä. Päätös annetaan tiedoksi asianomaiselle henkilölle ja toimivaltaiselle viranomaiselle.

Riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittujen henkilöiden on oltava riippumattomia ja puolueettomia ja annettava toimivaltaisen viranomaisen pyytäessä näiden seikkojen arviointiin vaikuttavat tiedot. Toimivaltainen viranomainen voi 3 momentissa tarkoitettuja nimittämisvelvoitteen laiminlyöntilanteita lukuun ottamatta vastustaa tietyn riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittavan henkilön nimittämistä perustellusta syystä. Riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valitun henkilön on 12 kuukauden ajan riidanratkaisutoimikunnan lausunnon jälkeen säilytettävä asema, jossa nimittämisen vastustamista koskevia perusteita ei ole. Riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittujen henkilöiden esteellisyyden perusteisiin sovelletaan soveltuvin osin, mitä tuomarin esteellisyyden perusteista säädetään oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa.

Riidanratkaisutoimikunnan ja sitä koskevien säännösten sijaan toimivaltainen viranomainen voi sopia myös muunlaisen toimikunnan (*vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta*) asettamisesta. Vaihtoehtoiseen riidanratkaisutoimikuntaan on kuitenkin aina sovellettava 4 momentin ja 11 §:n ja 13 §:n 2 momentin säännöksiä.

Tarkempia säännöksiä riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta ja riidanratkaisutoimikunnan asettamista koskevista menettelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Riidanratkaisutoimikunnan toimintasäännöt ja muut tiedot käsittelystä

Asianomaisen toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asianomaiselle henkilölle 12 §:n 2 momentissa tarkoitetussa ajassa seuraavat tiedot:

1) asianomaisten valtioiden toimivaltaisten viranomaisten allekirjoittamat riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan toimintasäännöt;

2) päivämäärä, johon mennessä lausunto riita-asiassa annetaan;

3) viittaukset mahdollisesti sovellettaviin valtioiden kansallisiin säännöksiin sekä sovellettaviin sopimuksiin ja yleissopimuksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut toimintasäännöt sisältävät soveltuvin osin seuraavat tiedot:

1) riita-asian kuvaus ja ominaisuudet;

2) riita-asian oikeudellisia ja tosiseikkoja koskevat puitteet;

3) riidanratkaisuelimen muoto;

4) riidanratkaisumenettelyn aikataulu;

5) riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan kokoonpano;
6) menettelylliset ja organisatoriset säännöt;
7) logistiset järjestelyt toimikunnan toimintaa ja sen lausunnon antamista varten.

Jos toimivaltainen viranomainen laiminlyö 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin toimintasääntöihin ja niiden ilmoittamiseen liittyviä velvoitteitaan, riippumattomat ja pätevät henkilöt sekä puheenjohtaja ilmoittavat toimintasäännöt asianomaiselle henkilölle kahden viikon kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan asettamispäivästä. Riippumattomien ja pätevien henkilöiden sekä puheenjohtajan edellä säädettyjen velvoitteiden laiminlyöntiä koskeva asianomaisen henkilön vaatimus käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa, jos vastaavaa vaatimusta ei ole esitetty toisessa valtiossa.

14 §

Riidanratkaisutoimikuntaan liittyvistä menettelyistä

Riidanratkaisutoimikunnan käsitellessä 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tapauksia asianomainen henkilö voi, jos asianomaisten valtioiden toimivaltaiset viranomaiset niin sopivat, antaa riidanratkaisutoimikunnalle kaikki tiedot, todisteet ja asiakirjat, jotka voivat olla merkityksellisiä päätöksen kannalta. Asianomaisen henkilön ja valtioiden toimivaltaisten viranomaisten on annettava kaikki tiedot, todisteet ja asiakirjat riidanratkaisutoimikunnan pyynnöstä. Asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin kieltäytyä antamasta tietoja riidanratkaisutoimikunnalle, jos:

1) tietojen hankkiminen edellyttää kansallisen lainsäädännön vastaisten hallintotoimenpiteiden toteuttamista;
2) tietoja ei voida saada asianomaisen valtion kansallisen lainsäädännön nojalla;
3) tiedot koskevat liikesalaisuuksia, kaupallisia tai teollisia salaisuuksia, ammattisalaisuuksia tai elinkeinotoiminnassa käytettyjä menettelytapoja;
4) tietojen paljastaminen on vastoin yleistä järjestystä.

Asianomaiset henkilöt saavat pyynnöstään toimivaltaisten viranomaisten suostumuksella esiintyä tai olla edustettuina riidanratkaisutoimikunnassa. Asianomaisten henkilöiden on riidanratkaisutoimikunnan pyynnöstä esiinnyttävä tai oltava edustettuina kyseisessä toimikunnassa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös vaihtoehtoiseen riidanratkaisutoimikuntaan, ellei 13 §:ssä tarkoitetuissa toimintasäännöissä ole toisin sovittu.

15 §

Riidanratkaisutoimikunnan päätös ja lausunto

Riidanratkaisutoimikunnan, joka on perustettu 11 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, on tehtävä päätös hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta (*riidanratkaisutoimikunnan päätös*) kuuden kuukauden kuluessa perustamisestaan. Päätöksestä on ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille 30 päivän kuluessa sen tekemisestä.

Jos riidanratkaisutoimikunnan päätöksen mukaan asianomaiselle henkilölle 2—4 §:ssä asetetut edellytykset ovat täyttyneet eikä tapaukseen voida soveltaa tämän lain 6 §:n 1 momentissa säädettyjä hylkäämisperusteita, 9 §:ssä tarkoitettu keskinäinen neuvottelumenettely on aloitettava jonkin toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava

kyseisestä pyynnöstä riidanratkaisutoimikunnalle, muille toimivaltaisille viranomaisille ja asianomaiselle henkilölle. Neuvotteluille tämän lain 9 §:ssä säädetty määräaika alkaa päivänä, jona hakemuksen käsiteltäväksi ottamista koskevasta riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä ilmoitetaan.

Riidanratkaisutoimikunnan on annettava lausuntonsa (*riidanratkaisutoimikunnan lausunto*) siitä, miten riita-asia ratkaistaan, jos

1) mikään toimivaltainen viranomainen ei ole pyytänyt keskinäisen neuvottelumenettelyn aloittamista 60 päivän kuluessa päivästä, jona riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä on ilmoitettu; tai

2) riidanratkaisutoimikunta käsittelee asiaa 11 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.

Riidanratkaisutoimikunnan lausunto on annettava valtioiden toimivaltaisille viranomaisille kuuden kuukauden kuluessa toimikunnan perustamispäivästä. Tällöin 3 momentin 1 kohtaa sovellettaessa riidanratkaisutoimikunta katsotaan perustetuksi 60 päivän kuluttua päivästä, jona riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä on ilmoitettu. Riidanratkaisutoimikunta voi pidentää lausunnon määräaikaa kolmella kuukaudella, jos se katsoo riita-asian edellyttävän määräajan pidentämistä. Riidanratkaisutoimikunnan on ilmoitettava määräajan pidentämisestä toimivaltaisille viranomaisille ja asianomaisille henkilöille.

Riidanratkaisutoimikunta antaa lausuntonsa 1 §:ssä tarkoitetun sovellettavan sopimuksen määräysten ja mahdollisten sovellettavien kansallisten säännösten perusteella.

Riidanratkaisutoimikunta antaa kirjallisen lausuntonsa, jonka sisältö perustuu jäsenten yksinkertaisen enemmistön kantaan. Jos enemmistöä ei voida saavuttaa, puheenjohtajan ääni ratkaisee lausunnon sisällön. Puheenjohtaja antaa riidanratkaisutoimikunnan lausunnon tiedoksi toimivaltaisille viranomaisille.

Mitä 3—6 momentissa säädetään riidanratkaisutoimikunnan lausunnosta, sovelletaan soveltuvin osin myös vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausuntoon.

16 §

Riidanratkaisutoimikunnan lausunnon johdosta annettu lopullinen päätös

Toimivaltaisen viranomaisen on sovittava riita-asian ratkaisemisesta muiden asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa kuuden kuukauden kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnon tiedoksi antamisesta.

Toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä päätöksen, joka poikkeaa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnosta. Toimivaltaiset viranomaiset ovat kuitenkin sidottuja lausuntoon, jos nämä eivät pääse sopimukseen riita-asian ratkaisemisesta.

Toimivaltaisen viranomaisen on annettava riita-asian ratkaisemista koskeva lopullinen päätös tiedoksi asianomaiselle henkilölle 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos päätöstä ei ole annettu tiedoksi määräajassa, asianomainen henkilö voi hakemuksella saattaa asian hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Hakemus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten päätös on viimeistään tullut antaa tiedoksi.

Toimivaltaisten viranomaisten asiassa tekemä päätös on sitova, jos asianomainen henkilö hyväksyy päätöksen, ilmoittaa luopuvansa oikeudesta kaikkiin kansallisiin muutoksenhakuihin eikä 12 §:ssä säädettyjä riippumattomuuden edellytyksiä koskeva asia ole vireillä tai edellä tarkoitettuja riippumattomuuden edellytyksiä ei ole todettu rikotun. Asianomaisen henkilön on toimitettava ilmoitus 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten päätös on annettu tie-

doksi. Samaa asiaa koskeva Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön vireillä oleva muutoksenhaku raukeaa toimivaltaisen viranomaisen ilmoituksen johdosta. Toimivaltaisten viranomaisten päätös ei ole ennakkotapaus.

Toimivaltainen viranomainen voi sopia muiden asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa lopullisen päätöksen julkaisemisesta kokonaisuudessaan edellyttäen, että kukin asianomainen henkilö antaa siihen suostumuksensa. Toimivaltaiset viranomaiset julkaisevat lopullisesta päätöksestä tiivistelmän, jos ne tai asianomainen henkilö eivät anna suostumusta lopullisen päätöksen julkaisemiseen kokonaisuudessaan. Tiivistelmä sisältää kuvauksen asiasta ja kohteesta, päivämäärän, kyseessä olevat verokaudet, oikeusperustan, toimialan, lyhyen kuvauksen lopputuloksesta ja kuvauksen käytetystä välimiesmenettelymenetelmästä. Toimivaltaisen viranomaisen on lähetettävä julkaistaviksi tarkoitetut tiedot asianomaiselle henkilölle ennen niiden julkaisemista. Asianomainen henkilö voi 60 päivän kuluessa näiden tietojen vastaanottamisesta pyytää, että toimivaltaiset viranomaiset eivät julkaise liikesalaisuutta, kaupallista tai teollista salaisuutta, ammattisalaisuutta tai elinkeinotoiminnassa käytettyä menettelytapaa koskevia tietoja eivätkä tietoja, joiden sisältö on vastoin yleistä järjestystä. Toimivaltaisen viranomaisen on annettava julkaistavat tiedot viipymättä Euroopan komissiolle.

Jos toimivaltaisten viranomaisten päätös on 4 momentissa tarkoitetulla tavalla sitova, sen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutetaan noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Tässä momentissa tarkoitetut muutokset verotukseen tehdään, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuvat.

Jos 6 momentissa tarkoitettua muutosta verotukseen ei ole tehty kyseisessä momentissa säädettyjen edellytysten vallitessa, asianomainen henkilö voi hakemuksella saattaa asian hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, kuitenkin aikaisintaan 395 päivän kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnosta.

17 §

Luonnollisia henkilöitä ja pienyrityksiä koskevat erityisäännökset

Asianomaisen henkilön ollessa luonnollinen henkilö tai yritys, joka ei ole tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/34/EU tarkoitettu suuri yritys tai suuren konsernin osa, tämä voi toimittaa tiedot vain sen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa on asianomaisen henkilön kotipaikka, noudattamatta, mitä tietojen toimittamisesta kunkin valtion toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään:

1) 2 §:n 2 momentissa hakemuksen tekemisestä;
2) 4 §:n 2 momentissa vastausten toimittamisesta lisäkysymyksiin;
3) 7 §:n1 momentissa hakemuksen peruuttamisesta;
4) 11 §:n 1 momentissa riidanratkaisutoimikunnan perustamista koskevasta pyynnöstä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun, tiedot vastaanottaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on kahden kuukauden kuluessa tietojen vastaanottamisesta annettava ne tiedoksi kaikkien asianomaisten valtioiden toimivaltaisille viranomaisille samanaikaisesti. Sen jälkeen, kun tiedok-

si antaminen on suoritettu, asianomaisen henkilön on katsottava toimittaneen ilmoituksen kaikille asianomaisille valtioille kyseisenä tiedoksi antamisen ajankohtana.

18 §

Salassapito

Keskinäisessä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa käsiteltäviin asiakirjoihin ja tietoihin sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa säädetään.

Toimivaltaiset viranomaiset ja riidanratkaisutoimikunnan jäsenet ovat velvollisia pitämään salassa, mitä keskinäisessä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa asiaa käsiteltäessä on ilmaistu.

Asianomaisen henkilön ja tämän edustajan on pidettävä keskinäisen neuvottelumenettelyn, riidanratkaisutoimikunnan ja vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan yhteydessä saamansa tiedot salassa muusta lainsäädännöstä aiheutuvia velvoitteita lukuun ottamatta ja annettava tätä koskeva vakuutus. ~~Edellä mainitut menettelyt lopetetaan.~~Jos asianomainen henkilö tai tämän edustaja rikkoo olennaisesti tätä salassapitovelvoitetta tässä momentissa tarkoitetun riidanratkaisumenettelyn kuluessa, menettely lopetetaan. Jos teko tapahtuu menettelyn päätyttyä, rangaistus tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Asianomaisella henkilöllä ja tämän edustajalla ei ole oikeutta saada tietoa siitä, mitä keskinäisessä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa on ilmaistu.

19 §

Kustannukset

Elleivät asianomaisten valtioiden toimivaltaiset viranomaiset ole toisin päättäneet, seuraavat kustannukset jaetaan tasan valtioiden kesken:

1) riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittujen henkilöiden kulut, joiden on vastattava määrältään keskimääräistä korvausta, joka tavallisesti maksetaan asianomaisten valtioiden korkeille virkamiehille; ja

2) soveltuvin osin palkkiot, jotka maksetaan riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valituille henkilöille ja joiden määrä saa olla enintään 1 000 euroa henkilöä kohden päivässä kultakin päivältä, jona riidanratkaisutoimikunta kokoontuu.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös vaihtoehtoiseen riidanratkaisutoimikuntaan, jollei 13 §:ssä tarkoitetuissa toimintasäännöissä ole toisin sovittu.

Valtio ei vastaa asianomaiselle henkilölle aiheutuvista kustannuksista.

20 §

Muutoksenhaku

Jos kaikki asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet 6 §:ssä tarkoitetun hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta hylkäävän päätöksen, asianomainen henkilö voi hakea muutosta Suomen toimivaltaisen viranomaisen päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, kuitenkin siten, että valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun kaikki asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet hylkäävän päätöksen. Jos vähintään yksi toimivaltainen viranomainen hyväksyy hakemuksen käsiteltäväksi muiden asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten hylätessä hakemuksen, voi asianomainen henkilö pyytää riidanratkaisutoimikunnan perustamista 11 §:n mukaisesti.

Asianomainen henkilö saa hakea 8 §:n 6 momentin, 10 §:n 3 momentin, 12 §:n 3 momentin, 13 §:n 3 momentin, 16 §:n 3 ja 7 momentin ja tämän pykälän 1 momentin mukaiseen hallinto-oikeuden päätökseen muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus antaa valitusluvan.

Mitä 2 momentissa säädetään asianomaisesta henkilöstä, sovelletaan myös toimivaltaiseen viranomaiseen.

Edellä 8 §:ssä tarkoitettuun toimivaltaisen viranomaisen yksipuoliseen päätökseen asian ratkaisemisesta ja 10 tai 16 §:ssä tarkoitettuun toimivaltaisten viranomaisten päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

21 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan EU-riitojenratkaisumenettelyä koskeviin hakemuksiin, jotka tehdään 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen riita-asioissa, jotka koskevat 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkavana verovuonna ansaittua tuloa tai pääomaa. Toimivaltainen viranomainen voi, yhdessä toisen asianomaisen toimivaltaisen viranomaisen kanssa päätettyään, soveltaa tätä lakia EU-riitojenratkaisumenettelyä koskeviin hakemuksiin, jotka tehdään 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen ja jotka koskevat aiempia verovuosia.

Tämän lain 3 §:ää, 8 §:n 1 ja 3—6 momenttia, 10 §:ää, 16 §:n 4, 6 ja 7 momenttia, 18 §:ää, 19 §:n 3 momenttia sekä 20 §:n 2—4 momenttia sovelletaan verosopimusmenettelyä tai EU-arbitraatiosopimusmenettelyä koskeviin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

———————

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3—5 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 89 §:n 3—5 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 momentti laissa 238/2008.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen 1 päivää heinäkuuta 2019 tehtyihin hakemuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 778/2016, seuraavasti:

22 §

Mitä veronkantolaissa ja verotusmenettelystä annetun lain 10 luvussa säädetään verosta vapauttamisesta ja kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä annetussa laissa (/) säädetään tai sen nojalla määrätään kansainväliseen riidanratkaisumenettelyyn liittyvän toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanosta, on vastaavasti sovellettava tässä laissa tarkoitettuun veroon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen 1 päivää heinäkuuta 2019 tehtyihin hakemuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 1.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mats Nylund r
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Matti Torvinen sin
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Riitta Myller sd
varajäsen Eero Reijonen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen